

FAQ til 3. generations Natura 2000-planer (2022-2027)

Miljøstyrelsen har udarbejdet udkast til 257 Natura 2000-planer for den kommende periode 2022-2027. Hver Natura 2000-plan indeholder langsigtede målsætninger for naturen i området og indsatser, der skal gennemføres i planperioden (2022-27). Miljøstyrelsen har desuden udarbejdet en Strategisk Miljøvurdering (SMV) for hvert udkast til Natura 2000-plan.

Udkast til Natura 2000-planer og tilhørende Strategiske Miljøvurderinger var i høring i perioden 21. februar til 20. maj 2022.

Efter høringen er de indkomne høringssvar blevet behandlet, hvorefter den endelige version af Natura 2000-planerne nu offentliggøres. Den Strategiske Miljøvurdering er et endeligt dokument. For den strategiske miljøvurdering er der på baggrund af høringen blevet udarbejdet en sammenfattende redegørelse, der redegør for:

- 1) Hvordan miljøhensyn er integreret i planen eller programmet,
- 2) Hvordan miljørapporten og de udtalelser, der er indkommet i offentlighedsfasen, er taget i betragtning,
- 3) Hvorfor den godkendte eller vedtagne plan eller det godkendte eller vedtagne program er valgt på baggrund af de rimelige alternativer, der har været behandlet, og
- 4) Hvordan myndigheden vil overvåge de væsentlige indvirkninger på miljøet af planen eller programmet.

Nedenfor findes baggrundsmateriale og information om grundlaget for og gennemførelsen af Natura 2000-planerne. Her er f.eks. links til opdaterede kort med de data, som er anvendt i planlægningen, her er svar på ofte stillede spørgsmål, samt links til den lovgivning, som sætter rammerne for planerne og eksempler på den indsats, som iværksættes med Natura 2000-planerne som grundlag.

Nedenfor er opstillet en række ofte stillede spørgsmål og svar relateret til Natura 2000-planerne 2022-2027.

Indhold

Hvordan foregik den offentlige høring.....	3
Behandling af høringssvar	3
3. generation Natura 2000-planer 2022-27	3
Udpegningsgrundlag	4
Målsætninger	5
Udvikling i natur og registrering	6
Forstyrrelse	7
Snitflader med anden lovgivning.....	7
Strategisk Miljøvurdering	8
Gennemførelse af Natura 2000-planer.....	9
Datagrundlag	10
Relation til tidligere planperioder	11
Myndighedsrolle og –fordeling	12
Diverse begreber anvendt i forbindelse med Natura 2000-planerne	13
Generelle spørgsmål.....	15
Generelle spørgsmål vedr. national lovgivning	17
Generelle spørgsmål vedr. international lovgivning	19
Bilag 1	20

Hvordan foregik den offentlige høring

Hvem kunne afgive hørings svar?

Alle kunne afgive hørings svar i høringsperiode.

Hvor længe varede den offentlige høring?

Udkast til Natura 2000-planen var i offentlig høring i 12 uger jf. [miljømålslovens](#) § 43, stk. 4.

Når Natura 2000-planerne er endeligt vedtaget skal der udarbejdes Natura 2000-handleplaner. Disse skal være i offentlig høring i mindst 8 uger jf. [miljømålslovens](#) 46 b, stk. 2.

Hvordan blev der orienteret om høringen?

Miljøministeren har udsendt en pressemeddelelse om forslag til Natura 2000-planer og Miljøstyrelsen har ligeledes udsendt en faglig nyhed. Høringen er desuden annonceret på Miljøstyrelsens hjemmeside og på høringsportalen.dk.

Kommuner, statslige myndigheder, organisationer, foreninger, fonde, nationalparker og særligt berørte lodsejere er direkte orienteret.

I forbindelse med udarbejdelse af planforslagene har Miljøstyrelsen gennemført dialog med særligt berørte lodsejere, kommuner og foreninger.

Behandling af hørings svar

Efter høringen har Miljøstyrelsen vurderet alle indkomne hørings svar bl.a. ud fra en naturfaglig tilgang og i forhold til direktivforpligtelserne. Styrelsen er ikke forpligtet til at følge hørings svarene. Styrelsens behandling af hørings svar er offentliggjort i form af endelige Natura 2000-planer og høringsnotater.

Hvor findes høringsnotaterne samt det generelle høringsnotat der har behandlet de indkomne hørings svar?

For hvert enkelt Natura 2000 område, er der skrevet et lokalt høringsnotat, der sammenfatter alle de hørings svar der er indkommet til de enkelte områder. Hørings svarene er behandlet og Miljøstyrelsen har udarbejdet bemærkninger til hørings svarene, samt ændringsforslag til planerne, hvis dette var relevant ud fra indkomne de hørings svar. De lokale høringsnotater kan læses på Miljøstyrelsens hjemmeside under Natura 2000. De enkelte høringsnotater er opdelt i 7 landsinddelinger, og kan lokaliseres under de gældende planer for de enkelte Natura 2000 områder.

Alle hørings svar indsendt til Miljøstyrelsen af generel karakter, er behandlet samlet i et generelt høringsnotat. Dette notat kan findes inde på Miljøstyrelsens hjemmeside under Natura 2000 planer for 3. generation handleplaner 2022-2027. Det generelle høringsnotat er inddelt i underemner, så man nemt kan genfinde de emner samt bemærkninger fra Miljøstyrelsen, der ønskes.

3. generation Natura 2000-planer 2022-27

Hvor finder jeg de endelige Natura 2000-planer for 3. planperiode, samt de andre offentliggjorte materialer?

Det er muligt at finde alle plandokumenter for 3. generation Natura 2000-planer på Miljøstyrelsens hjemmeside www.mst.dk. Det er ligeledes muligt at finde alle plandokumenter for de tidligere plangenerationer.

Natura 2000-planens indhold

En Natura 2000-plan består af:

- Mål for naturtilstanden i Natura 2000-området
- Indsatsprogram

De enkelte planer bygger på den ensartede indsamling af data fra det nationale overvågningsprogram NOVANA, og som for hvert område er præsenteret i en basisanalyse. Der udkommer en opdateret version af basisanalyserne, samtidig med at Natura 2000-planerne for de enkelte områder sendes i høring.

Fokusområder i Natura 2000-plan 2022-27

I denne planperiode sættes der bl.a. fokus på en naturforvaltning, hvor man gør øget brug af naturens egne dynamikker. Samtidig fastholdes en række indsatser, der er kendt fra de gældende planer.

Hovedformålet med indsatsen i perioden 2022-27 er:

1. Fokus på mere naturlige processer og naturens robusthed
 - 1.1. der er øget fokus på en mere naturnær forvaltning med fokus på at sikre sammenhæng i naturen og mere naturlige dynamikker i Natura 2000-områderne
 - 1.2. der arbejdes for at udvide arealet med urørt skov
 - 1.3. der er fokus på tiltag mod klimaforandringer og dermed områders robusthed over for pludselige hændelser
2. Sikre og forbedre tilstanden af den eksisterende natur og levesteder hvilket bl.a. er i overensstemmelse med 'brandmandens lov'¹ og EU's biodiversitetsstrategi 2030
 - 2.1. fortsætte arbejdet med at sikre naturtilstanden f.eks. ved naturpleje på plejkrævende arealer
 - 2.2. fortsætte arbejdet med at afsøge behovet for og udlægge forstyrrelsesfrie zoner bl.a. til gavn for trækfugle, marine naturtyper og havpattedyr
 - 2.3. fokus på indsatser, der gavner truede arter og fugle
 - 2.4. fortsætte arbejdet med at afsøge behovet for og regulere fiskeri i beskyttede områder
3. Bekæmpe invasive arter
 - 3.1. fortsætte arbejdet med at bekæmpe invasive arter

Hvilke Natura 2000-områder er der planer for?

Der udarbejdes én Natura 2000-plan for hvert geografisk afgrænset Natura 2000-område. Udkast til Natura 2000-planerne bygger på de Natura 2000-områdegrænser, der var gældende, da basisanalyserne blev udarbejdet. Områdegrænserne fremgår af habitatbekendtgørelse nr. 1595 af 6. december 2018.

Habitatbekendtgørelsen blev opdateret 1. december 2021 til bekendtgørelse nr. 2091 af 12. november 2021. Denne opdatering indeholdt bl.a. en udpegning af 6 nye arealer til fuglebeskyttelsesområder, hvilket både resulterede i udpegning af helt nye fuglebeskyttelsesområder og en opdatering af afgrænsning af en række eksisterende Natura 2000-områder. De nye områder og arealer vil indgå i den kommende plangeneration (2028-2033).

Hvornår er planerne opfyldt?

De overordnede målsætninger i hver enkelt plan er langsigtet og uden en egentlig tidsgrænse. Det kan i nogle tilfælde tage mange år, før effekten af en indsats viser sig, fx ændringer af naturtilstanden. I andre tilfælde, specielt hvor en indsats er rettet mod en specifik art, kan ændringerne indtræde hurtigere. Opfyldelse af den enkelte planperiodes planer vil blive vurderet ud fra, om indsatserne i indsatsprogrammet er iværksat. Det forventes desuden, at overvågningen vil følge og dokumentere udviklingen i naturtilstanden gennem de enkelte planperioder. Det forventes, at det kan tage lang tid, før de overordnede områdemålsætninger i planerne opnås.

Udpegningsgrundlag

Hvilket udpegningsgrundlag indgår i Natura 2000-planerne?

Forslag til Natura 2000-planerne og de reviderede basisanalyser bygger på et "bruttoudpegningsgrundlag". Både i Natura 2000-planerne og de reviderede basisanalyser udspecificeres det hvilke fugle, habitatarter og

¹ Brandmandens lov: Man skal først og fremmest sikre de naturområder, hvor naturværdien er størst. Dvs. 1) Bevar det endnu uskadede (natur i god tilstand og med lang kontinuitet). 2) Beskyt velbevarede natur mod skadelige påvirkninger. 3) Genopret og udvid forringede naturområder og 4) Reetabler nye naturområder i sammenhæng med eksisterende

naturtyper, der på et tidspunkt forventes udtaget fra udpegningsgrundlaget, når dialogen med Kommissionen er afsluttet.

Miljøstyrelsen har med udgangspunkt i et opdateret datagrundlag foretaget en opdatering af Natura 2000-områdernes udpegningsgrundlag i perioden 2018-2021. Udpegningsgrundlaget opdateres typisk hvert 6. år forud for udarbejdelsen af basisanalyser. Den seneste opdatering af udpegningsgrundlaget er tilbage fra 2012-13.

Forslaget til det opdaterede udpegningsgrundlag var i offentlig høring i efteråret 2019. Høringen medførte et antal ændringer i forslaget. Disse ændringer, samt Miljøstyrelsens egne fejlrettelser, udgjorde det opdaterede udpegningsgrundlag, som blev anvendt i Natura 2000-områdernes basisanalyser fra juni 2020. Samme forslag til udpegningsgrundlag blev indmeldt til EU-Kommissionen i januar 2021.

På baggrund af indmeldelsen til EU-Kommissionen pågår der drøftelser med Kommissionen. Indtil dialogen med Kommissionen er afsluttet, kan Danmark ikke på nuværende tidspunkt udtage elementer fra udpegningsgrundlaget, men kun tilføje. Udpegningsgrundlaget kan derfor indtil videre ses som et "bruttoudpegningsgrundlag", dvs. det eksisterende udpegningsgrundlag (fra 2013) samt tilføjelser til dette (opdateringen af udpegningsgrundlaget i 2018-2021).

Hvorfor er der ingen nye arter på udpegningsgrundlagene?

Høringen af 3. generation Natura 2000-planer kan ikke føre til at nye arter og/eller naturtyper tilføjes til de eksisterende udpegningsgrundlag. Udpegningsgrundlaget opdateres i en separat proces.

Hvorfor er der i de nye udpegningsgrundlag ikke link til besigtigelserne i Naturdatabasen?"

Det er muligt at tilgå data i Naturdatabasen via Danmarks Miljøportal (Naturdata), men da det er bearbejdede data fra Naturdatabasen (sammen med andre datakilder), der danner grundlag for Natura 2000-områdernes udpegningsgrundlag, er der ikke nødvendigvis en direkte sammenhæng mellem registreringer i Naturdatabasen og områdernes udpegningsgrundlag. Der kan f.eks. være artsforekomster registreret i Naturdatabasen, som ikke har et omfang, der begrundes, at de kan tilføjes et områdes udpegningsgrundlag. Der er derfor ikke et link i udpegningsgrundlagene til Naturdatabasen, hvilket der heller ikke tidligere har været.

Målsætninger

Opdateret model for konkrete målsætninger

Modellen for udarbejdelse af konkrete målsætninger er opdateret siden anden plangeneration (2016-2021). Målsætningerne er bl.a. opdateret, for at de bliver mere målbare² både for at kunne vurdere målopfyldelse og af hensyn til de krævede væsentligheds- og konsekvensvurderinger, der er i forbindelse med konkrete afgørelser iht. habitatdirektivets art 6.2 og 6.3.

Ligesom i anden generations planer (2016-2021) henviser målsætningerne til oplysninger i basisanalyserne. Dette fastholdes i princippet i tredje generations planer men med den konkretisering, at størrelsen på arealforekomster af de forskellige habitatnaturtyper fra basisanalyserne skrives direkte ind i de konkrete målsætninger. Dermed tydeliggøres koblingen til basisanalyserne, målene bliver lettere at læse og forstå, og det fremgår mere tydeligt, at målene er målbare.

I tredje generations planer er der udarbejdet konkrete målsætninger for grupper af naturtyper, habitatarter og fugle. Naturtyperne grupperes efter en række økologiske forhold³, der er med til at definere potentialet for naturtypernes tilstedeværelse. For fuglene tages der udgangspunkt i levesteder eller bestandsstørrelser.

² Vejledning fra EU kommissionen (2012): COMMISSION NOTE ON SETTING CONSERVATION OBJECTIVES FOR NATURA 2000 SITES

https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/commission_note/commission_note2_EN.pdf

³ De terrestriske naturtyper er grupperet ud fra salttolerance, hydrologi og tilstedeværelse af flyvesand

Ud over en øget målbarhed sætter de konkrete målsætninger i tredje generations planer et større fokus på en mere naturlig dynamik og den naturlige variation, der er kan være i grupper af hhv. naturtyper, arter og fugle. Derved rummer de konkrete målsætninger den naturlige udvikling, der kan ske i et område, hvor naturtyper i grænsetilfælde naturligt kan vokse sig ind og ud af hinanden. Derved tages der højde for den naturlige dynamik, der kan være i økosystemer, hvor man ikke med 100 % nøjagtighed kan forudsige, hvordan en given naturtype vil udvikle sig over tid, eller hvordan naturtyper responderer på en konkret drift og pleje⁴. For de større, sammenhængende terrestriske Natura 2000-områder indledes de konkrete målsætninger med en formulering om naturens egne dynamikker. Det udspecificeres, at der skal være opmærksomhed på sårbare naturtyper, arter og fugle.

Den opdaterede model for konkrete målsætninger ændrer ikke på direktivets eller den grundlæggende forudsætning om, at der skal være fokus på, at et områdes integritet skal bevares, og at en naturlig dynamik/udvikling ikke må have en væsentlig negativ påvirkning på arter eller naturtyper og områdets bevaringsmålsætninger.

Den nye model for konkrete målsætninger samt den indledende formulering om mere naturnær forvaltning (indsat i planer for de store Natura 2000-områder) er en del af det der skal skabe et øget fokus på mere fri dynamik. Derudover så forventes det at ordningerne til klima-lavbund, lavbund, urørt skov og pleje-græs (når der er tale om store arealer) samt Naturnationalparkerne også at bidrage til mere fri dynamikker.

Udvikling i natur og registrering

Hvad med §3 natur der ikke er habitatnatur?

Planerne forholder sig til kortlagt habitatnatur eller levesteder for arter eller naturtyper på udpegningsgrundlaget. Der kortlægges udelukkende habitatnatur og ikke alt habitatnatur er tilstandsvurderet. Ud over at være habitatnatur, kan et areal også være levested for en udpegningsart eller fugl.

Hvordan tages der højde for naturtyper der udvikler sig fra tørt til vådt, som ofte kan være tilfældet i naturen?

I forbindelse med udarbejdelse af grupperne er der bl.a. set på hvad der oftest kortlægges i mosaik, og hvor der ofte opleves en naturlig udvikling. Der vil selvfølgelig altid være eksempler på noget andet der varierer, men det er vanskeligt at tage højde for alt.

Dynamisk skovsituation

I forhold til de konkrete målsætninger for skovene formuleres det at:

"Der kan dog være tale om en dynamisk situation, hvor det ikke nødvendigvis er de samme forekomster, der over tid bidrager til sikring af en skovnaturtype."

Denne formulering henviser til en naturlig drevet dynamisk situation, og ikke til en situation hvor en habitattype bevidst nedlægges. I sådanne situationer er der tale om en fravigelse af habitatbeskyttelsen, der skal håndteres efter de gældende regler medmindre at det i Natura 2000-planen er angivet, at en prioritering af en anden habitattype til fordel for skovhabitattypen, er mulig.

Hvorfor er skovnaturtyperne ikke tilstandsvurderet, som de var i den tidligere Natura 2000 -plan?

Tilstandsvurderingssystemet for skov er vurderet ikke at opfylde behovet. I stedet er et nyt system under udvikling. Der er i stedet vurderet på nogle strukturparametre for skov.

⁴ Hvis en konkret drift og pleje har negativ indvirkning på en naturtype skal plejeformen over tid tilpasses

Forstyrrelse

Får Natura 2000-planen konsekvenser for regulering af forstyrrelse?

Formålet med Natura 2000-plan 2022-2027 er at sikre naturkvaliteten og arternes levesteder. I visse Natura 2000-områder er der behov for en indsats med henblik på at beskytte fugle og arter mod forstyrrelse, fx i yngletiden. Derfor indeholder Natura 2000-planerne for disse områder, indsatser som bidrager hertil. Det kan afføde behov for opdatering i bekendtgørelser om jagt- og vildtreservater. Læs mere om regulering af forstyrrelse under afsnittet *Generelle spørgsmål vedr. national lovgivning* i dette notat.

Snitflader med anden lovgivning

Vandområdeplaner

Vandområdeplanerne, som udarbejdes med baggrund i EU's vandrammedirektiv, er hovedinstrumentet til at sikre og forbedre tilstanden i de akvatiske naturtyper i Natura 2000-områderne. Vandområdeplanernes formål er at forbedre vandmiljøet i retning af god økologisk og kemisk tilstand (fx reduktion af kvælstofbelastning og fjernelse af spærringer), hvilket samtidig tilvejebringer grundlæggende forbedringer af vandkvaliteten til gavn for naturtyper, fugle og arter i Natura 2000-området.

Koblingen til vandområdeplanerne er tydeliggjort i tredje generation af Natura 2000-planerne. I de overordnede og konkrete målsætninger henvises der direkte til målsætningerne i vandområdeplanerne for de marine naturtyper og ferskvandsnaturtyperne. Denne henvisning bygger på bemærkningerne i lovforslag nr. 15 af 8. oktober 2003 til miljømålslovens § 42, hvoraf det fremgår:

”På det akvatiske område forventes indsatsen i vid udstrækning at være dækket af den indsats, der er nødvendig efter vandrammedirektivet. Der kan dog være tilfælde med behov for yderligere artsbeskyttelse eller særlige fysiske forhold, som f.eks. sikring af brinker eller beskyttelse mod forstyrrelser. Disse yderligere tiltag skal i givet fald indarbejdes i vandplanen, jf. vandrammedirektivets artikel 13, jf. § 7 om beskyttede områder”.

Havstrategidirektiv

Gennemførelse af EU's havstrategidirektiv fastlægger rammerne for de foranstaltninger, der skal gennemføres for at der opnås eller opretholdes god miljøtilstand i havets økosystemer, og muliggøre en bæredygtig udnyttelse af havets ressourcer. Indsatserne i indsatsprogrammet til Havstrategi II vil også bidrage til opfyldelse af målsætningerne i nogle af de marine Natura 2000-områder.

Husdyrgodkendelsesloven

Deposition af luftbårne kvælstofforbindelser, herunder ammoniak, kan være en udfordring for mange naturligt næringsfattige naturtyper. Emission fra landbrug reguleres via husdyrgodkendelsesloven, som fastlægger den maksimale tilladte ammoniakdeposition fra det enkelte husdyrbrug til sårbare naturtyper for at mindske væsentlige miljøpåvirkninger.

Klimaindsats

Med den nye indsats med fokus på tiltag mod klimaforandringer og dermed områders robusthed over for pludselige hændelser, sættes der fokus på lavbundsarealer, hvor der kan opnås synergi med regeringens klimaindsats.

Er der taget højde for klimaændringer?

Naturplanerne har fokus på mere naturlige processer og naturens robusthed, og ved bl.a. at sikre mere sammenhæng i naturen, skabes der bedre mulighed for den enkelte arts bevægelse i tilfælde af lokale klimatiske ændringer. Der er bl.a. i indsatsprogrammet fokus på udtagning af lavbundsarealer i tilknytning til eksisterende natur.

Strategisk Miljøvurdering

Strategisk Miljøvurdering – skal der foretages en strategisk miljøvurdering?

Den enkelte Natura 2000-plan er ifølge lovbekendtgørelse nr. 1976 af 27. oktober 2021 om miljøvurderinger af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) underlagt krav om miljøvurdering. Miljørapporten skal indeholde oplysninger, der følger af lovens bilag 4.

Natura 2000-planen er en overordnet statslig plan, som skal gennemføres gennem kommunale og andre ansvarlige myndigheders handleplaner, der har fokus på forventede forvaltningsindsatser og initiativer, fordeling af indsatser mellem ansvarlige myndigheder og tidsfølgen for gennemførelsen. Der er således ikke, i forbindelse med den statslige plan, foretaget en konkret vurdering af indsatsernes miljøpåvirkning, da de statslige Natura 2000-planer ikke fastlægger, hvor den konkrete indsats skal gennemføres.

Den strategiske miljøvurdering har til formål at sikre en vurdering af, om Natura 2000-planen kan have væsentlig virkning på en række miljømner.

Det drejer sig om følgende miljømner:

- flora, fauna og den biologiske mangfoldighed
- befolkningen
- menneskers sundhed
- jordbund
- vand
- luft
- klimatiske faktorer
- materielle goder
- landskab
- kulturarv, herunder kirker og deres omgivelser samt arkitektonisk og arkæologisk arv
- det indbyrdes forhold mellem disse faktorer (en evt. kumulativ påvirkning af planen)

Dertil er der i forbindelse med den strategiske miljøvurdering foretaget en vurdering af planernes påvirkning over landegrænser, ligesom miljørapporten bl.a. også beskriver tilstanden af miljøet, samt evt. trusler i områderne. I miljøvurderingen indgår også en vurdering af alternativer, behov for afværgeforanstaltninger, samt overvågning.

I forbindelse med miljøvurderingen er der foretaget en ESPOO-høring i henhold til artikel 10 i SEA-protokollen af 21. maj 2003 om strategisk miljøvurdering til konventionen af 25. februar 1991 om vurdering af virkningerne på miljøet på tværs af landegrænser, Andre berørte lande har dermed fået mulighed for at komme med deres bemærkninger til evt. indsatser i planerne, som potentielt vil kunne påvirke miljøet over landegrænser.

Mål og indsatser i Natura 2000-planerne har til formål at sikre og forbedre forekomsten og kvaliteten af de naturtyper og arter, som Natura 2000-området er udpeget på baggrund af (udpegningsgrundlaget). I de tilfælde hvor det er vurderet, at planers indsatser kan påvirke de forskellige miljømner på anden vis, vil dette fremgå af den strategiske miljøvurdering under belysning af alternativer i et afsnit om gennemførelse og grundlag for prioriteringer og valg.

Den sammenfattende redegørelse

Den sammenfattende redegørelse er et notat skrevet på baggrund af alle indkomne høringssvar vedrørende de strategiske miljøvurderinger, samt en generel sammenfatning af de ændringer der er foretaget i planerne på baggrund af Miljøstyrelsen egne rettelser af planerne, samt ændringer foranlediget af indkomne høringssvar.

Den kan findes og læses på Miljøstyrelsens hjemmeside under 3. generation Natura-2000-planer, for de enkelte områder.

Gennemførelse af Natura 2000-planer

De kommende handleplaner

Der skal udarbejdes Natura 2000-handleplaner, der konkretiserer Natura 2000-planerne. Miljøstyrelsen er myndighed på de skovbevoksede fredskovspligtige arealer mens kommunerne er myndighed på de resterende arealer. Miljøstyrelsen og kommunerne sammenskriver deres respektive handleplaner til en samlet handleplan for hvert Natura 2000-område.

Miljøstyrelsen og kommunerne er ansvarlige for gennemførelse af Natura 2000-planerne på de privatejede arealer på hver deres myndighedsområde. Offentlige lodsejere er ansvarlige for at gennemføre indsatserne beskrevet i Natura 2000-planens indsatsprogram på egne arealer.

Natura 2000-skovhandleplanen skal ifølge bekendtgørelse om tilvejebringelse af Natura 2000-skovplanlægning (bekendtgørelse nr. 946 af 27. juni 2016) indeholde:

- 1) Prioritering af styrelsens forventede forvaltningsindsatser i planperioden på baggrund af en opgørelse af behovet for konkrete forvaltningstiltag. 5
- 2) Forventede initiativer som styrelsen vil tage for at gennemføre Natura 2000-skovplanen – herunder en plan for interessentinddragelse.
- 3) Oversigt over fordelingen af indsatsen mellem kommunale myndigheder, styrelsen og offentlige lodsejere.

Hvilke virkemidler er der til at gennemføre Natura 2000-planerne?

Natura 2000-planerne er bindende for myndighederne jf. Miljømålsloven, Naturbeskyttelseslovens kapitel 2a samt Skovlovens kapitel 4, der fx rummer en anmeldeordning og forpligtelsen til at gennemføre Natura 2000-planerne. Til gennemførelse af planerne stiller staten en række virkemidler til rådighed, ligesom det forudsættes, at kommunerne i mindre omfang bidrager økonomisk via DUT-midlerne. Gennemførelse af den terrestriske del af Natura 2000-planerne bygger grundlæggende på frivillighed. Der indgås frivillige aftaler om en særlig driftsform på baggrund af en tilskudsordning. Gennemførelse på det marine areal sker især via lovgivning og anden regulering.

Natura 2000-planerne gennemføres således grundlæggende vha. følgende virkemidler

1. Kommunal planlægning efter planloven, der bl.a. sikrer områderne mod nye anlæg
2. Lovgivning i form af habitatvurderinger af projekter, der kan påvirke et Natura 2000-område og anmeldeordninger for aktiviteter i Natura 2000-områder, der skal sikre, at områdets bevaringsmålsætning kan opnås
3. Drift og naturforvaltning der primært bygger på diverse ordninger og frivillige aftaler
 - a. Diverse tilskudsordninger bl.a. under landdistriktsprogrammet (CAP) eller ordninger som administreres af Miljøstyrelsen (klima-lavbund og privat urørt skov)
 - b. Bekendtgørelse af lov om jagt og vildtforvaltning til oprettelse af vildtreservater
 - c. Kommunale DUT-midler
 - d. Statens egne indsatser på statsejede og marine arealer
 - e. Andre EU-ordninger, fx EU-Life.

Den økonomiske ramme for gennemførelse af Natura 2000-planerne indgår i "Aftale om Grøn Omstilling af Dansk Landbrug af 4. oktober 2021" og af videreførte kommunale midler. Det er aftalt, at videreføre de tre Natura 2000-tilskudsordninger: tilskud til pleje af græs- og naturarealer, sikring af biodiversitet i skov samt rydning/hegning som forberedelse til pleje. Andre af de aftalte indsatser og tilskudsordninger kan bidrage, hvis de realiseres i eller i tilknytning til Natura 2000-områder. Det gælder f.eks. udtag af lavbundsarealer, tilskud til småbiotoper (ecoschemes) og den aftalte bruttoarealmodel.

Flere af de indsatser, som indgår i Natur- og Biodiversitetspakken, som fx dele af naturnationalparkerne og privat urørt skov, vil blive realiseret i Natura 2000-områderne og bidrage direkte til gennemførelse af planerne, ligesom der kan være synergi med indsatser i vandområdeplanerne og indsatser i den danske havstrategi.

Ikke alle tiltag til at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus løftes via Natura 2000-planerne, fx gennemføres indsatser til bedring af vandkvaliteten i overflade- og grundvand som led i vandplanlægningen, ligesom reduktion af kvælstofdeposition på naturarealerne sker gennem husdyrgodkendelsesloven og generelle tiltag til at mindske luftforureningen, og disse er derfor ikke en del af Natura 2000-planens indsatsprogram.

Kompensation – gives der kompensation til lodsejere?

Det forventes, at gennemførelsen af Natura 2000-planer helt overvejende sker ved frivillige aftaler og støtteordninger. Tilskud efter landdistriktsprogrammet vil kompensere for omkostninger i forbindelse med de faktiske anlægsudgifter samt yde støtte til arealdriften. I det omfang der gennemføres projekter, som forringer værdien af arealer i omdrift, er der mulighed for at kompensere lodsejeren for tab, og det gælder uanset om projekterne er gennemført efter landdistriktsordningen eller med naturforvaltningsmidler og eventuelt suppleret med tilskud fra EU's tilskudsordning LIFE.

Er det frivilligt at implementere Natura 2000-plan 2022-27?

Udgangspunktet for iværksættelse af indsatsen er indgåelse af frivillige aftaler med lodsejerne, men planerne er bindende for myndighederne. Det er myndighedernes ansvar at gennemføre Natura 2000-planerne og der er lovhjemmel til at indgå både frivillige aftaler og pålagte aftaler.

Hvilke muligheder er der for ekspropriation?

Hvis der ikke kan indgås en aftale med ejeren om den nødvendige drift, har kommunerne og Miljøstyrelsen en mulighed for at give en lodsejer et påbud. Der er hjemmel i naturbeskyttelsesloven til undtagelsesvist at ekspropriere.

Hvem skal betale for den nye indsats?

Langt overvejende er det statslige midler der skal understøtte realisering af indsatsprogrammet i Natura 2000-planerne. En meget stor del af midlerne hentes fra EU i form af tilskud efter landdistriktsprogrammet, og der hentes også tilskud fra EU til specifikke projekter såkaldte LIFE-projekter. Der er desuden tilført kommunerne midler til indsatsen.

Datagrundlag

Basisanalyse – hvilken dokumentation bygger Natura 2000-planen på?

Basisanalysen udgør en sammenstilling af ensartede, landsdækkende data indsamlet i det statslige overvågningsprogram NOVANA. Basisanalysen ligger til grund for Natura 2000-planens mål for naturtilstanden og rummer også henvisninger til de referencer, den bygger på. Der er udarbejdet en basisanalyse for hvert Natura 2000-område. Basisanalysen indeholder blandt andet en beskrivelse af det pågældende Natura 2000-område og dets udpegningsgrundlag, naturtype- og levestedskortlægning og naturtilstand for tilstandsvurderede naturtyper og arter, foreløbig trusselvurdering og eksisterende forvaltningstiltag mv. Se bestemmelser vedr. basisanalysen i [miljømålsloven](#) s § 39 og 40.

Hvor findes overvågningsdata til Natura 2000-planen?

Overvågningsdata fra NOVANA-programmet tilgås via MiljøGIS, [Danmarks Miljøportal](#) og i Natura 2000-basisanalyserne.

Det er endvidere muligt at finde de relevante Natura 2000-geodata i [MiljøGIS](#). Her findes fx data om placeringen af habitat- og fuglebeskyttelsesområder, fredskov, naturarealer beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3, fredninger mv.

Invasive arter

Miljøstyrelsen har siden NOVANA kortlægningen af habitatnatur 2016-2019 i anden sammenhæng fået forskere og fageksperter til at vurdere de ikke-hjemmehørende arter i Danmark med henblik på at vurdere,

hvilke arter, der er invasive. Det vurderes, at der i øjeblikket er 77 arter, der optræder invasivt i Danmark. Listen opdateres løbende. Det drejer sig om ikke-hjemmehørende arter af dyr og planter med et stort spredningspotentiale, som har en negativ påvirkning på de hjemmehørende arter og arternes levesteder. I forbindelse med den seneste gennemgang af listen over invasive arter i Danmark vurderes en række af de arter, som er registreret som invasive i NOVANA-kortlægningen, ikke at optræde invasivt i Danmark på nuværende tidspunkt. Det drejer sig om alle arter af ædelgran, alle arter af lærk, alle arter af gran (undtagen sitka-gran der stadig regnes som invasiv), østrigsk fyr og douglasgran samt canadisk bakkestjerne, rundlobet bjørneklo, arter af bærmispel, hvid kornel, bukketorn, hjortetaktræ, kamtchatka-rose og arter af snebær. Under høringsperioden er arealet med invasive arter i indsatsprogrammet justeret på baggrund af dette, idet der i denne planperiode alene er indsatser mod de invasive arter der aktuelt optræder som invasive arter i Danmark.

I MiljøGIS (<https://miljoegis.mim.dk/spatialmap?profile=natura2000planer3-2022>) på Miljøstyrelsens hjemmeside er der tilføjet et lag, der viser de arealer, der ligger til grund for beregning af indsatsen mod invasive arter i Natura 2000-planerne.

Data fra den oprindelige kortlægning af invasive arter kan ses under temaet "Lysåbne naturtyper (2016-2019) – Naturtilstand" i den kolonne, der hedder "invasive_1" samt under temaet "Skovnaturtyper (2016-2019) i kolonnen "invasive".

Hvad når der kommer nye data eller viden til?

En ændring af en vedtaget Natura 2000-plans målsætninger, fx som følge af nye data, kan kun ske i forbindelse med den efterfølgende planperiode, da der ikke i lovgivningen er hjemmel til en revision i løbet af planperioden.

En ændring af indsatsprogrammet 2022-27 kan ske i planperioden efter de regler, der er fastsat herom, dvs. efter en offentlig høring på 12 uger, jf. [miljømålsloven](#) § 46, stk. 2. Ændringer i indsatsprogrammet, som ikke er væsentlige, kan foretages uden høring og offentliggøres efter vedtagelsen, jf. lovens § 46, stk. 3.

I den konkrete sagsbehandling træffes afgørelser på baggrund af den til enhver tid bedste faglige viden. Basisanalysen indeholder data om de enkelte områder, som potentielt vil kunne anvendes i sagsbehandling. Basisanalyserne opdateres hvert 6. år. Det er derfor ved behandling af enkeltsager, vigtigt at forholde sig til, om opdateringen er sket for nylig, eller om der findes nyere data.

Hvad indebærer digital naturovervågning?

Miljøstyrelsen er i øjeblikket i gang med at udarbejde et digitalt naturovervågnings program, med fokus på mulighed for kortlægning af naturtyper via kunstig intelligens. Se yderligere information på Miljøstyrelsens hjemmeside.

Relation til tidligere planperioder

Hvad er retstillingen mellem forskellige planperioder og hvordan følger Natura 2000-plan 2022-27 op på den 2. planperiode?

Natura 2000-planerne for perioden 2016-2021 er gældende, indtil de nye planer træder i kraft. Hvis igangsatte projekter for planperioden 2016-21 ikke i sin helhed er gennemført, når de kommunale handleplaner for 3. planperiode træder i kraft, forudsættes dette at ske i 3. planperiode, med mindre den udestående indsats vil være i strid med de nye Natura 2000-planer (2022-27).

Gennemførelse - hvornår skal kommunerne redegøre for, hvordan de har gennemført de statslige Natura 2000-planer?

Efter [bekendtgørelsen om kommunalbestyrelsernes Natura 2000-handleplaner](#) (bek. nr. 944 af 27. juni 2016) skal de kommunale handleplaner indeholde en redegørelse for gennemførelsen af handleplanen for den forudgående 6 års planperiode, der gør det muligt at vurdere, i hvilket omfang Natura 2000-planen for den forudgående planperiode er realiseret.

Hvad har resultaterne af 2. generation Natura 2000- planer været?

Natura 2000-planerne for perioden 2016-2021 er gældende, indtil de nye planer træder i kraft. Derefter kan Miljøstyrelsen opgøre resultaterne af planerne.

Kommunerne skal i deres handleplan for perioden 2022-2027 redegøre for deres indsats i den forudgående handleplan. Ligeledes skal offentlige lodsejere oplyse om deres indsats i denne afsluttede planperiode. Det vil indgå i Miljøstyrelsens opgørelse af resultaterne af planen for 2016-2021. En foreløbig status over Natura 2000-planen 2016-21 er, at følgende indsats er igangsat:

Status for Natura 2000-planen 2016-21

Formålet med planperioden 2016-21 var:

- At færdiggøre planlagt og igangsat indsats for planperioden 2010-15
- At sikre pleje på lysåbne og plejekrævende naturarealer
- At igangsætte en mindre strategisk indsats for at forbedre og sikre den sårbare natur gennem sammenkædning af eksisterende natur til mere robust natur
- At iværksætte en særlig indsats for truede ynglefugle og mod invasive arter

I basisanalyserne er der en opsummering af den samlede indsats i områderne fra 2010-19 (første planperiode og en del af anden planperiode). Der er i perioden opnået støtte til ca. 15 LIFE-projekter med indsatser i bl.a. moser, rigkær og klitter. En række tilskudsordninger, i helt overvejende grad finansieret af EU's landdistriktsprogram, har bidraget til gennemførelsen af indsatser:

Type af indsats	Sum af Areal i ha
Forberedelse til afgræsning	42437
Græsning/slæt	85155
Klimalavbund_Forundersøgelse	822
Lavbundsprojekter, Etableret	496
Lavbundsprojekter, Forundersøgelse	3611
Hydrologiprojekter, Etableret	5019
Hydrologiprojekter, Forundersøgelse	14156
Natur og Miljø-projekter, etablering og genopretning	2947
Rydningprojekter	2201
Sammenhængende arealer	1455
Skovnaturtypebevarende drift og pleje	6029
Urørt skov	556
Alle indsatser samlet	109.395

Kommunerne og offentlige lodsejere skal gøre status for deres indsats i forbindelse med forslag til de nye handleplaner i 2023. Miljøstyrelsen vil derefter foretage en samlet vurdering af omfanget af den gennemførte indsats i perioden 2016-21. I mange tilfælde vil der gå en årrække før effekten på naturen kan vurderes, og den vil blive fulgt i det nationale overvågningsprogram NOVANA.

Myndighedsrolle og –fordeling

Ændrer Natura 2000-planen på myndighedernes ansvarsfordeling?

Natura 2000-planlægningen ændrer ikke på myndighedernes administrative ansvarsfordeling. Dvs. det er kommunernes ansvar på kommunalt og privatejede arealer, bortset fra skovbevoksede arealer med fredskovspligt, hvor Miljøstyrelsen er myndighed. Naturstyrelsen og andre statslige myndigheder har ansvaret inden for deres ressort og på deres egne arealer. Driftsplaner eller forvaltningsplaner for offentlige arealer kan træde til i stedet for handleplaner og skal være i overensstemmelse med Natura 2000-planens målsætninger. Natura 2000-planlægningen tilsidesætter ikke afgørelser efter anden lovgivning.

Natura 2000-planerne påvirker heller ikke myndighedernes generelle ansvarsfordeling, dvs. regler om, hvem der skal give dispensation, tilladelse m.m., gælder uændret.

Hvad er kommunernes ansvar for gennemførelse af Natura 2000-planen?

Kommunerne skal, hvor det er relevant, udarbejde nye eller reviderede handleplaner for privatejede og kommunale arealer indenfor deres eget ressort eksklusiv de skovbevoksede fredsskovpligtige arealer.

Kommunalbestyrelsen skal således sikre gennemførelsen af en vedtaget handleplan jf. [miljømålslovens](#) § 46a, stk. 4 og iværksætte de foranstaltninger, som fremgår af handleplanen jf. [naturbeskyttelseslovens](#) § 19a. Handleplanen skal ikke omfatte offentligt ejede arealer, hvis der for disse foreligger en drifts- og plejeplan, som lever op til Natura 2000-planens mål jf. [miljømålslovens](#) § 46a, stk. 3. Ligeledes er de statslige myndigheder både direkte forpligtede af direktiverne og af Natura 2000-planen og er ansvarlig for at følge op på grundlag af den statslige Natura 2000-plan. Det betyder, at kommunen er ansvarlig for gennemførelse af den del af Natura 2000-planen, som inden for kommunens ressort nærmere fastlægges i den kommunale handleplan.

Har kommunerne frihed til at vælge virkemidler?

Ja, kommunerne vil selv kunne vælge virkemiddel, forudsat at virkemidlet forventes at kunne opnå den, ønskede virkning, jf. planens mål og bevaringsmålsætninger. Miljøstyrelsen har stillet en række virkemidler til rådighed. Læs mere om virkemidlerne i ovenstående afsnit om "Gennemførelse af Natura 2000-planerne".

Hvem har ansvaret for at gennemføre den nye indsats på havet og i de kystnære områder?

Kommunerne har ansvaret for deres eget myndighedsområde. Staten følger op, hvor en statslig myndighed har kompetencen. Det vil sige, at kommunerne har ansvaret i de kystnære områder (havne, feriecentre o.l.), mens staten er ansvarlig for fx jagt- og forstyrrelsesfrihed, fiskeriregulering på havet og tilladelser til udnyttelse af marine råstoffer. Det er således også staten, som skal sikre implementeringen af Natura 2000-planer for marine områder.

Skov – hvem har planlægningskompetencen?

Miljøstyrelsen er myndighed for udarbejdelse af en Natura 2000-skovhandleplan for de skovbevoksede, fredsskovpligtige arealer og naturtyper omfattet af [skovlovens](#) § 28. Kommunerne er myndighed for udarbejdelse af handleplaner for øvrige lysåbne og skovarealer, herunder skovbevoksede arealer uden fredsskovpligt. Natura 2000-planlægningen for skovbevoksede arealer med fredsskovpligt har en 12 årig cyklus.

Hvordan er forholdet til kommuneplanlægningen?

Kommunalbestyrelser og øvrige myndigheder er ved udøvelse af beføjelser i medfør af lovgivningen bundet af den vedtagne Natura 2000-plan, jf. [miljømålslovens](#) § 48.

Diverse begreber anvendt i forbindelse med Natura 2000-planerne

Hvad er et udpegningsgrundlag?

Udpegningsgrundlaget er en liste over de naturtyper og arter, som det enkelte Natura 2000-område er udpeget for at beskytte de naturtyper og arter som er opført på udpegningsgrundlag i Natura 2000-planerne er omfattet af habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivernes bilagslister eller fuglebeskyttelsesdirektivets artikel 4.2. Udpegningsgrundlaget for habitat- og fuglebeskyttelsesområderne opdateres normalt hvert sjette år.

Naturplanlægningen tager udgangspunkt i det enkelte Natura 2000-områdes udpegningsgrundlag. Natura 2000-områderne består af et eller flere habitat- og/eller fuglebeskyttelsesområder, der hver især har deres eget udpegningsgrundlag. I tilfælde af at et Natura 2000-område omfatter både habitatområde og

fuglebeskyttelsesområde, vil udpegningsgrundlaget for dem begge fremgå af Natura 2000-planen for området. Uanset et område er privat eller statsejet er udpegningsgrundlaget gældende. Udpegningsgrundlaget er senest opdateret i perioden 2018-2022.

Tilstandssystem – hvordan vurderes naturkvalitet?

I [målbekendtgørelsen](#) er der fastsat regler for vurdering af naturtilstand i Natura 2000-områderne via et tilstandssystem bestående af fem klasser. De naturtyper og levesteder for arter, der er vurderet efter tilstandssystemet, fremgår i bilag til bekendtgørelsen. Det er ikke alle naturtyper, arter eller fugle der er tilstandsvurderingssystemer for.

Hvornår forventes det nye tilstandsvurderingssystem for skov færdigt?

Der er taget hul på forhandlinger om tilstandsvurderingssystem for skov sidste år. Det vides endnu ikke hvornår et færdigt tilstandsvurderingssystem kan anvendes.

Hvad er et indsatsprogram?

Natura 2000-planerne indeholder et indsatsprogram, der er bindende for myndighederne.

Indsatsprogrammet vedrører den konkrete planperiode, der som udgangspunkt strækker sig over 6 år, dog 12 år for skovbevoksede arealer med fredskovspligt.

Modstridende naturinteresser – hvordan afvejes naturinteresser?

I målsætningen for det enkelte Natura 2000-område er der i Natura 2000-planen prioriteret i tilfælde af eventuelle modstridende naturinteresser mellem naturtyper og/eller arter, som området er udpeget for at beskytte. I [målbekendtgørelsen](#) er der fastsat krav til hvordan modstridende naturinteresser håndteres.

Målsætning – hvordan er målene fastsat?

Målsætningerne i Natura 2000-planerne er langsigtede og rækker ud over den enkelte planperiode.

Målsætningerne er bindende for myndighederne og ændres som udgangspunkt kun, hvis der kommer nye arter eller naturtyper til i det enkelte område, eller der er samlet ny viden om området fx via overvågningen.

Målsætningerne giver retning for de indsatser der beskrives i planernes indsatsprogram, og er myndighedernes grundlag for udøvelse af beføjelser efter lovgivningen i øvrigt. Det kan fx være i forbindelse med vurderinger, tilladelser og dispensationer, der kan påvirke det enkelte Natura 2000-område, og når der udarbejdes planer og projekter, som berører Natura 2000-områderne. De langsigtede målsætninger er opdateret i 3. generations Natura 2000-planer, bl.a. på baggrund af justeringen af Natura 2000-områdernes geografiske afgrænsning (2017-19) samt opdatering af Natura 2000-områdernes udpegningsgrundlag. De konkrete målsætninger er ligeledes opdateret, bl.a. for at de bliver mere målbare jf. tidligere gennemgang i dette dokument.

Konkrete målsætninger

I Natura 2000-planerne er der konkrete målsætninger for alle arter og naturtyper, der er opført på udpegningsgrundlaget for det pågældende Natura 2000-område. For de naturtyper og arter, hvor der foreligger et tilstandssystem, vil tilstandssystemet danne udgangspunkt for de konkrete målsætninger. For naturtyper og arter uden tilstandsvurdering fastsættes midlertidige mål med krav om at bidrage til gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau eller for fuglene en stabil eller positiv bestandsudvikling. Ud over de konkrete målsætninger indeholder planerne også overordnede målsætninger for hele området.

Overordnet målsætning

Der er opstillet overordnede målsætninger for det enkelte Natura 2000-område. Målsætningerne angiver det overordnede sigte for, hvorledes området bør udvikle sig for at sikre områdets integritet og en god tilstand for arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget. Udgør forekomsten i det enkelte beskyttelsesområde en særlig stor andel enten arealmæssigt eller bestandsmæssigt på nationalt (fugle) og/eller biogeografisk (habitat) niveau, skal det reflekteres i de overordnede målsætninger.

Hvad er gunstig bevaringsstatus?

Naturtypernes og arternes bevaringsstatus er defineret som alle de forhold, der indvirker på naturtypen eller arten og som på lang sigt kan påvirke eller få indflydelse på arternes udbredelse, talrighed og overlevelse. Det følger af [habitatdirektivet](#) og [habitatbekendtgørelse](#).

En naturtypes bevaringsstatus er gunstig, når:

- arealet med naturtypen i det naturlige udbredelsesområde er stabilt eller øges.
- den struktur og de funktioner, der er nødvendige for naturtypens opretholdelse, er til stede og vil være det fremover.
- bevaringsstatus for de arter, der er typiske for naturtypen, er gunstig.

En arts bevaringsstatus anses for gunstig, når:

- bestandsudviklingen viser, at arten på lang sigt vil opretholde sig selv.
- artens naturlige udbredelsesområde hverken er i tilbagegang eller vil blive mindsket.
- der er og sandsynligvis fortsat vil være et tilstrækkeligt stort levested til på lang sigt at bevare artens bestande.

Hvordan vurderes naturkvalitet?

Miljøstyrelsen har udviklet et tilstandssystem med fem tilstandsklasser, der udtrykker naturens tilstand på de enkelte lokaliteter i Natura 2000-områderne, angivet på en skala fra dårlig til høj. Der er udarbejdet tilstandssystemer for de lysåbne naturtyper, søerne og for levestederne for 16 ynglefugle, eremit (en bille), klokkefrø og stor vandsalamander.

Hvad er en biogeografisk region eller ”på biogeografisk niveau”?

Europa er opdelt i ni biogeografiske regioner på land, som hver for sig har særlige geografiske og biologiske kendetegn.

I Danmark er der på land to biogeografiske regioner den atlantiske og den kontinentale, og grænsen følger den jyske højderyg. På havet er Danmark omfattet af den baltiske og den atlantiske region.

Et overordnet mål i [habitatdirektivet](#) er at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus for Natura 2000-områdernes udpegningsgrundlag på biogeografisk niveau, dvs. samlet set i forhold til de udpegede områder i henholdsvis den danske atlantiske region og den danske kontinentale region.

Generelle spørgsmål

Er der Natura 2000-planer for hele landet?

I Danmark er der 250 Natura 2000-områder. De dækker 9% af det danske landareal og 26% af det danske havareal. Områderne udpeges pba. retningslinjer fra EU-kommissionen (se bilag 1 i dette notat) og udpeges på baggrund af naturforekomster. Størrelsen af det enkelte af de i alt 250 Natura 2000-områderne varierer meget, de største områder er ofte kystnære områder eller udpeget på havet. Nogle områder er udpeget på grundlag af forekomsten af nogle få arter eller naturtyper, mens andre har mange arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget.

Natura 2000-område – hvilke(t) område(r) planlægges der for?

Natura 2000-områderne er udpeget med [habitatbekendtgørelsen](#), og miljøministeren skal udarbejde en Natura 2000-plan for disse områder, jf. [miljømålsloven](#) § 37. Natura 2000-områderne består af habitat- og/eller fuglebeskyttelsesområder begge dele med hvert deres [specifikke udpegningsgrundlag](#).

Seneste opdatering af Natura 2000-grænserne

Natura 2000-områdernes grænser er senest justeret af 2 omgange. I 2018 og i 2021.

Grænsejustering af de danske Natura-2000 områder (2018)

Natura 2000-områderne er pr. 1. november 2018 opdateret i Miljøministeriets reviderede [habitatbekendtgørelse](#), som fastlægger de endelige Natura 2000-grænser. Områderne er justerede på baggrund af den politiske aftale om Naturpakken, maj 2016.

De opdaterede grænser, kan ses på Danmarks Miljøportal og Miljøstyrelsens MiljøGIS løsninger. Der er pligt til at beskytte de ny udpegede arealer med det samme. De arealer, der udtages, skal også beskyttes, indtil Europa-Kommissionen har godkendt de nye områdegrænser. Bekendtgørelsen og kortene i denne vil herefter blive rettet til. Forslag til de justerede områdegrænser er sendt til Europa-kommissionen. Der afventes pt tilbagemelding fra kommissionen. Det betyder, at indtil da er både forventede udvidelser og reduktioner beskyttede.

Natura 2000-grænserne revideres ikke løbende, men konkrete forslag kan indsendes til Miljøstyrelsen. [Læs mere om processen på Miljøstyrelsens hjemmeside.](#)

De nye fuglebeskyttelsesområder (2021)

De nye fuglebeskyttelsesområder kom i høring i marts 2021 og blev i november 2021 endeligt udpeget i forbindelse med udgivelsen af en revideret habitatbekendtgørelse.

Danmark er et betydningsfuldt land for mange trækfugle, der raster og overvintrer i danske havområder. Udpegningen af de nye fuglebeskyttelsesområder udgør samtidig et væsentlig bidrag til EU's fælles mål om 30 procent beskyttede marine områder.

Fuglebeskyttelsesområderne ligger i Flensborg Fjord, Sejerøbugten, Smålandsfarvandet, i det nordvestlige Kattegat, ved Rønne Banke syd for Bornholm og i Skagerrak. I nogle tilfælde udgør de nye områder en betydelig udvidelse af et eksisterende fuglebeskyttelsesområde. I andre er der tale om udpegning af helt nye fuglebeskyttelsesområder.

Fuglebeskyttelsesområderne udpeges i første omgang for at sikre en bedre beskyttelse af arterne rødstrubet lom, gråstrubet lappedykker, sortand, havlit, mallebuk og storkjove. Der kan senere blive tilføjet andre arter til udpegningsgrundlaget.

Hvad betyder det at være i et Natura 2000-område?

Den grundlæggende regulering af områderne adskiller sig ikke fra andre arealer. De mange åbne naturarealer er reguleret af naturbeskyttelsesloven, skovarealer af skovloven. Derudover gælder de forskellige sektorlove for f.eks. vandløb, miljø og planlægning indenfor som udenfor områderne. Der tages dog særlige hensyn i de udpegede områder, idet der i forbindelse med en tilladelse, dispensation mm. er krav om, at der skal laves en habitatvurdering som viser, om den ansøgte aktivitet kan forringe den natur eller levesteder for de arter og fugle, som det enkelte Natura 2000-område er udpeget for at beskytte. Er det på baggrund af en væsentlighedssvurdering ikke muligt at afvise en væsentlig påvirkning af Natura 2000-områdets bevaringsmålsætninger, skal der udarbejdes en konsekvensvurdering. Hvis man på baggrund af konsekvensvurderingen ikke uden rimelig videnskabelig tvivl kan afvise en skade på områdets integritet, kan der ikke gives tilladelse, dispensation mm. Dette gælder både for aktiviteter indenfor og udenfor områderne, som vurderes at kunne have en påvirkning af Natura 2000-området.

Særlig regulering

Indenfor de udpegede beskyttelsesområder gælder desuden en anmeldeordning, som forpligter lodsejere til at anmelde aktiviteter, som ellers lovligt kan iværksættes. Det gælder f.eks. plantning af juletræer og energipil i fuglebeskyttelsesområder, væsentlig ændring af græsningsintensiteten eller renafdrift i skovhabitat typer. Derudover er der i habitatområderne naturtyper, som er særligt ammoniakfølsomme hvilket afkaster særlige krav til husdyrbrug indenfor såvel som udenfor områderne.

Muligheder for tilskud

For at sikre og forbedre naturen i de udpegede områder er der under landdistriktsprogrammet (LDP) særlige tilskudsordninger til f.eks. naturpleje, hegning og rydning. Tilskud som kun gives til konkrete arealer indenfor en særlig udpegning, som fremgår af LDP-skemaet.

Hvordan forholder planlægningen sig til bilag IV-arter?

Flere dyre- og plantearter er opført på både habitatdirektivets bilag II og IV. Det gælder fx arter som odder og stor vandsalamander. Bilag II-arter optræder på udpegningsgrundlaget i Natura 2000-områder, som er

specifikt udpegede for at sikre levesteder for disse arter, mens Bilag IV-arterne er beskyttede både indenfor og udenfor Natura 2000-områderne. I Natura 2000-områder hvor arter, der både er opført på habitatdirektivets bilag II og IV, er på udpegningsgrundlaget, vil områdebeskyttelsen normalt også opfylde de krav, som direktivet stiller til beskyttelse af bilag IV-arterne.

Hvad med den øvrige biodiversitet?

En undersøgelse fra DCE ved Aarhus Universitet har vist, at udbredelsen af en stor andel af de truede rødlistearter overlapper med den geografiske placering af Natura 2000-områderne. Omkring to tredjedele af levestedsarealet for de rødlistede arter, der kendes, findes indenfor Natura 2000-områderne.

Hvad er forskellen på en art og en naturtype?

En art er en levende organisme, som f.eks. en fugl, et insekt, en svamp eller en plante. En naturtype er fx en bøgeskov, en strandeng, et overdrev eller et rigkær. Naturtyperne varierer alt efter hydrologi, jordbundstype og fx nærhed til kyst med saltpåvirkning. Naturtyperne udgør et økosystem som kan danne habitat for og huse flere forskellige arter. Til hver naturtype er knyttet et karakteristisk artssamfund bestående af planter og dyr.

Generelle spørgsmål vedr. national lovgivning

Hvordan påvirkes anmeldelsesordningerne og deres administration af Natura 2000-planerne?

Natura 2000-områder kræver bestemte former for driftsændringer og andre aktiviteter en forudgående anmeldelse til enten kommunen eller Miljøstyrelsen, selvom de ikke normalt kræver tilladelse eller lignende.

- Efter [skovlovens](#) § 17 skal ejere anmelden en række særlige aktiviteter på skovbevoksede, fredskovspligtige arealer til Miljøstyrelsen, se skovlovens bilag 1.
- Efter [naturbeskyttelseslovens](#) § 19 b skal ejere anmelden en række driftsændringer eller aktiviteter uden for skovbevoksede, fredskovspligtige arealer til kommunerne, se naturbeskyttelseslovens bilag 2.

Habitatvurdering af ansøgninger om tilladelser, godkendelser, dispensationer mm. i Natura 2000-områder?

Før der vedtages planer eller godkendes projekter, skal der foretages en vurdering af, om planen eller projektet i sig selv, eller i forbindelse med andre planer og projekter, kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt.

Hvis myndigheden vurderer, at projektet kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt, skal der foretages en nærmere konsekvensvurdering af projektets virkninger på Natura 2000-området med udgangspunkt i bevaringsmålsætningen for det pågældende område. Viser vurderingen, at projektet vil skade Natura 2000-områdets integritet, kan der ikke gives tilladelse til det ansøgte. Væsentligheds- og konsekvensvurderinger kaldes også for habitatvurderinger.

Kravet om vurdering af projekter og planer følger bl.a. af [habitatbekendtgørelsens](#) § 6 og der kan læses mere om kravet til indhold af habitatvurderinger i Miljøstyrelsens vejledning til habitatbekendtgørelsen. Habitatreglerne er udmøntet i forskellige sektorlovgivninger.

Forstyrrelse – hvem sørger for at sikre områderne mod forstyrrelser?

Dansk lovgivning indeholder regler, som hjælper med at beskytte sårbare arter mod forstyrrelser i Natura 2000-områder. Det gælder især det omfattende netværk af vildtreservater samt en række generelle regler, som bidrager til at reducere forstyrrelser i naturen.

Beskyttelse af forstyrrelsesfølsomme arter sker gennem forskellige myndigheders administration af forskellige regelsæt. Nedenfor nævnes flere eksempler herpå

- Kommunerne (på statsejede arealer Naturstyrelsen) kan bestemme, at de steder, hvor offentligheden efter naturbeskyttelsesloven normalt kan færdes frit (strande, skove, veje og stier mm.), helt eller delvist kan lukkes for offentlighedens adgang, jf. [naturbeskyttelseslovens](#) § 27, stk. 1. Reglerne har bl.a. været anvendt for at beskytte havørne mod forstyrrelser omkring deres reder.
- Kommunerne kan regulere færdsel langs offentlige vandløb og søer, jf. [vandløbslovens](#) § 4, stk. 3.
- Miljøministeren kan oprette nye eller revidere eksisterende natur- eller vildtreservater, jf. [jagt- og vildtforvaltningslovens](#) § 33 og [naturbeskyttelseslovens](#) § 51. Der er i dag store natur- eller vildtreservater i mange Natura 2000-områder fx i Vadehavet og Roskilde Fjord.
- Miljøstyrelsen kan - efter anmodning fra vedkommende kommunalbestyrelser – helt eller delvis forbyde ikke-erhvervsmæssig sejlads og anden færdsel på søterritoriet og på vandløb og søer, jf. [naturbeskyttelseslovens](#) § 29. Der er f.eks. regler for kanosejlads på Gudenåen og Susåen. Sejlads med vandscootere i Natura 2000-områder er forbudt.
- Trafikstyrelsen er myndighed vedrørende evt. begrænsninger i flyvning over naturområder. Der er i 2012 fastlagt reviderede regler om, at civil luftfart skal holde en vis afstand (højde), når der overflyves naturområder med arter, som er sårbare overfor forstyrrelser - den såkaldte BL 7-15.
- Før der udlægges forstyrrelsesfrie områder i vildtreservaterne, sættes de i en høringsprocess med den glædende bekendtgørelse for vildtreservatet.

Fodring af ænder – hvilke regler gælder?

[Naturbeskyttelseslovens](#) § 3 beskytter vandhuller og søer over 100 m² mod tilstandsændringer. Beskyttelsen er umiddelbar og forudsætter hverken, at områderne er registrerede, eller at ejerne har modtaget underretning. Der må ikke – uden forudgående dispensation – foretages ændringer i tilstanden af de beskyttede områder. Udsætning af ænder og fodring af disse i § 3-beskyttede områder vil kræve dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3, som kun kan meddeles, hvis det ikke er i strid med habitatreglerne. Tilskuds fodring foretages for at fastholde et øget antal ænder ved søen og vil som oftest, uanset om det sker i eller ved siden af søen medføre, at der udledes næringsstoffer til søen. Næringsstofferne ændrer vandkvaliteten, hvilket ofte betyder, at fx padder og flere forskellige arter af planter ikke længere vil kunne leve i søen.

I medfør af [jagt- og vildtforvaltningsloven](#) må der maksimalt udsættes 1 ælling pr. 150 m² eller 1 voksen and pr. 300 m² ubevokset vandoverflade. I forbindelse med tilstandsændringer som fx oprensning og udvidelse af søer afgjort med dispensation, kan kommunen stille vilkår om, at fodring og udsætning af fugle ikke er tilladt.

Hvis fodring med væsentlig negativ konsekvens for natur har foregået gennem lang tid, må myndigheden vurdere, om fodringen er til hinder for at realisere Natura 2000-planen og søge at indgå en aftale med lodsejeren for at løse problemet, om nødvendigt pålægge lodsejeren at ophøre med eller reducere fodringen.

Må man flyve med drone i Natura 2000-områderne?

Det kræver ikke nogen speciel tilladelse til at flyve med drone i Natura 2000-områder. Der er dog nogle forhold man skal være opmærksom på.

For at passe på naturen er der lavet en særlig bestemmelse omkring støjfølsomme naturområder der hedder BL 7-15. I de støjfølsomme naturområder er det ikke tilladt, at flyve med drone.

Mange af Natura 2000-områderne, især fuglebeskyttelsesområderne, er udpeget som støjfølsomme naturområder, hvorfor der ikke må flyves med drone her.

På [Droneluftrum.dk](#), kan man se et kort over de støjfølsomme naturområder (markeret med grøn).

Derudover er mange Natura 2000-områder privatejet jord, og det kræver derfor en aftale med lodsejeren, at få lov til at flyve der.

Kan man alligevel få lov at flyve i et støjfølsomt naturområde?

Hvis formålet er tilsyn eller vedligehold af f.eks. ejendomme er det tilladt af flyve med drone i de støjfølsomme områder.

Hvis formålet ikke drejer sig om tilsyn eller vedligehold, men man alligevel ønsker at flyve med drone i de støjfølsomme naturområder, kan man søge om tilladelse ved Trafikstyrelsen, se: [droneregler.dk](#).

Der pågår i øjeblikket en revision af regelsættet vedrørende dronetrykning via trafikstyrelsen, hold øje med hjemmesiden: droneregler.dk.

Natur der ikke er beskyttet – hvad er det?

Enkelte naturtyper eller levesteder for Natura 2000-arter er ikke beskyttede af generelle naturbeskyttelsesregler, f.eks. naturbeskyttelseslovens § 3, men beskyttes via en anmeldelsesordning. Det gælder fx skovnaturtyper, vedvarende græsarealer i fuglebeskyttelsesområder og naturtypeforekomster, der er mindre end naturbeskyttelseslovens størrelseskrav. Enkelte naturtyper eller levesteder for Natura 2000-arter, f.eks. bobleryv på havet eller levesteder udenfor generel beskyttet natur, fx hedehegens ynglested i en kornmark, er heller ikke beskyttede af generelle naturbeskyttelsesregler. Denne natur og disse levesteder kan beskyttes gennem konkrete aftaler eller gennem andre regler som fx vildtreservater og fiskeriregulering.

Generelle spørgsmål vedr. international lovgivning

Habitatdirektivet – hvor finder jeg det?

EU's direktiv om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter, [habitatdirektivet](#), kan findes på EU Kommissionens hjemmeside. Direktivet danner grundlag for udpegning af habitatområder, der sammen med fuglebeskyttelsesområderne udgør Natura 2000-områderne.

Fuglebeskyttelsesdirektivet – hvor finder jeg det?

EU's direktiv om beskyttelse af vilde fugle, [fuglebeskyttelsesdirektivet](#), danner grundlag for udpegning af fuglebeskyttelsesområder, der sammen med habitatområderne udgør Natura 2000-områderne.

EU-forpligtelsen til udpegning af fugle- og habitatområder

Der er i fugle- og habitatdirektiverne en forpligtelse til at udpege særlige beskyttelsesområder. Det fremgår af habitatdirektivets artikel 4 og fuglebeskyttelsesdirektivets artikel 3. Områderne udpeges med det formål at beskytte særlige arter eller naturtyper opført på direktivernes bilag. Retningslinjer for områdeudpegningen fremgår af habitatdirektivets bilag 3 og fuglebeskyttelsesdirektivets artikel 4 (se dette notats bilag 1 for fulde tekst). De udpegede områder og de justerede områdegrænser skal accepteres hhv. godkendes af EU-Kommissionen. Den danske udpegning sker efter §36 i [lov om miljømål](#).

Overvågning – hvordan sikres direktivforpligtelserne?

Medlemsstaterne er ifølge [habitatdirektivets](#) artikel 11 forpligtede til at overvåge bevaringsstatus af naturtyper og arter. Danmark har i forbindelse med det nationale program for overvågning af vandmiljø og natur (NOVANA) siden 2004 foretaget en systematisk overvågning af naturtyper og arter omfattet af habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivet.

Rapportering til EU – hvilke rapporteringsforpligtigelser er der ifølge direktiverne?

Danmark afrapporterer til EU vedr. gennemførelsen af habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiverne og baseret på overvågningen i det nationale overvågningsprogram NOVANA. Ifølge habitatdirektivets artikel 17 skal afrapporteringen foretages hvert sjette år. [Den sidste rapport efter habitatdirektivet blev fremsendt i 2019](#). En omfattende afrapportering af danske yngle- og vinterfugle blev ligeledes med baggrund i Fuglebeskyttelsesdirektivets artikel 12 fremsendt til EU Kommissionen i 2019 [link til resultater af rapportering efter fuglebeskyttelsesdirektivet](#). Den næste afrapportering af hhv. artikel 12 og 17 finder sted i 2025.

Bilag 1

Habitatdirektivet – bilag 3

KRITERIER FOR UDVÆLGELSE AF DE LOKALITETER, DER KAN UDPEGES SOM LOKALITETER AF FÆLLESSKABS BETYDNING OG SOM SÆRLIGE BEVARINGSOMRÅDER

ETAPE 1:

National vurdering af lokaliteternes relative betydning for hver naturtype i bilag I og hver art i bilag II (herunder prioriterede naturtyper og prioriterede arter)

- A. Kriterier for vurdering af lokaliteten for en given naturtype i bilag I
 - a) Den pågældende naturtypes repræsentativitet på lokaliteten.
 - b) Den del af lokaliteten, der er dækket af den pågældende naturtype i forhold til det samlede areal, der er dækket af denne naturtype på det nationale område.
 - c) Bevaringsgraden af og retableringsmuligheden for den pågældende naturtypes struktur og funktioner.
 - d) Global vurdering af lokalitetens værdi for bevaringen af den pågældende naturtype.
- B. Kriterier for vurdering af lokaliteten for en given art i bilag II
 - a) Størrelse og tæthed af den bestand af arten, der findes på lokaliteten, i forhold til de bestande, der findes på det nationale område.
 - b) Bevaringsgraden af og retableringsmuligheden for de levestedselementer, der er vigtige for den pågældende art.
 - c) Isolationsgrad af den bestand, der findes på lokaliteten, i forhold til artens naturlige udbredelsesområde.
 - d) Samlet vurdering af lokalitetens værdi for bevaringen af den pågældende art.
- C. Efter disse kriterier klassificerer medlemsstaterne de lokaliteter, som de foreslår til den nationale liste, som lokaliteter, der kan udpeges som lokaliteter af fællesskabsbetydning, efter deres relative værdi for bevaringen af hver naturtype i bilag I eller hver art i bilag II.
- D. Denne liste viser de lokaliteter, hvor de prioriterede naturtyper og prioriterede arter, som medlemsstaterne har udvalgt efter kriterierne i A og B, findes.

ETAPE 2: Vurdering af betydningen for Fællesskabet af de lokaliteter, der er opført på de nationale lister.

1. Samtlige af medlemsstaterne i etape 1 udpegede lokaliteter, hvor der findes prioriterede naturtyper og/eller prioriterede arter, betragtes som lokaliteter af fællesskabsbetydning.
2. Ved vurderingen af betydningen for Fællesskabet af de øvrige lokaliteter på de nationale lister, dvs. af, hvorvidt de bidrager til at opretholde eller genoprette en gunstig bevaringsstatus for en naturtype i bilag I eller en art i bilag II og/eller til sammenhængen i Natura 2000, tages der hensyn til følgende kriterier:
 - a) lokalitetens relative værdi på nationalt plan
 - b) lokalitetens geografiske placering i forhold til migrationsvejene for arter i bilag II samt til dens eventuelle tilhørsforhold til et sammenhængende økosystem, der er beliggende på begge sider af en eller flere af Fællesskabets indre grænser.
 - c) lokalitetens samlede areal
 - d) antallet af naturtyper i bilag I og arter i bilag II, der findes på lokaliteten
 - e) lokalitetens samlede økologiske værdi for de pågældende biogeografiske områder og/eller for hele det i artikel 2 nævnte område både for så vidt angår det karakteristiske eller unikke aspekt af elementerne heri og deres sammensætning.

Fuglebeskyttelsesdirektivet – artikel 4:

1. For arter, som er anført i bilag 1, træffes der særlige beskyttelsesforanstaltninger med hensyn til deres levesteder for at sikre, at de kan overleve og formere sig i deres udbredelsesområde.

I denne forbindelse tages der hensyn til:

- a) arter, der trues af udslættelse;
- b) arter, der er følsomme over for bestemte ændringer af deres levesteder;
- c) arter, der anses for sjældne, fordi bestanden er ringe eller den lokale udbredelse begrænset;
- d) andre arter, der kræver speciel opmærksomhed på grund af deres levesteders særlige beskaffenhed.

Ved vurderinger i forbindelse hermed skal der tages hensyn til tendenser og variationer vedrørende bestandens størrelse.

Medlemsstaterne udlægger som særligt beskyttede områder navnlig sådanne områder, som med hensyn til antal og udstrækning er bedst egnede til beskyttelse af disse arter, idet der tages hensyn til behovet for at beskytte arterne i det geografiske sø - og landområde, hvor dette direktiv finder anvendelse.

2. Under hensyn til beskyttelsesbehovene i det geografiske sø - og landområde, hvor dette direktiv finder anvendelse, træffer medlemsstaterne tilsvarende foranstaltninger med hensyn til regelmæssigt tilbagevendende trækfuglearter, som ikke er anført i bilag I, for så vidt angår de pågældende arters yngle - , fjerskifte - og overvintringsområder samt rasteområderne inden for deres trækruter . Med henblik herpå er medlemsstaterne i særlig grad opmærksomme på, at vådområderne, og især vådområder af international betydning, beskyttes.

3. Medlemsstaterne fremsender alle relevante oplysninger til Kommissionen, således at denne kan tage passende initiativer til den samordning, som er nødvendig, for at de i stk. 1 og 2 omhandlede områder kan udgøre et samlet hele, der imødekommer behovet for beskyttelse af de pågældende arter i det geografiske sø - og landområde, hvor dette direktiv finder anvendelse.

4. Medlemsstaterne træffer egnede foranstaltninger med henblik på i de i stk. 1 og 2 nævnte beskyttede områder at undgå forurening eller forringelse af levestederne samt forstyrrelse af fuglene, i det omfang en sådan forurening, forringelse eller forstyrrelse har væsentlig betydning for formålet med denne artikel. Medlemsstaterne bestræber sig på at undgå forurening eller forringelse af levesteder også uden for disse beskyttede områder.